ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 8ης Μαρτίου 2016*

«Αίτηση αναιρέσεως — Κρατικές ενισχύσεις — Αντισταθμιστικές ενισχύσεις που χορήγησε ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ) κατά τα έτη 2008 και 2009 — Απόφαση με την οποία οι ενισχύσεις κρίνονται μη συμβατές με την εσωτερική αγορά και διατάσσεται η ανάκτησή τους — Έννοια του όρου "κρατική ενίσχυση" — Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ — Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό τομέα — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Παραμόρφωση αποδεικτικών στοιχείων»

Στην υπόθεση C-431/14 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2014,

Ελληνική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον Ι.-Κ. Χαλκιά και την Α.-Ε. Βασιλοπούλου,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους Α. Μπουχάγιαρ, R. Sauer και Δ. Τριανταφύλλου,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, αντιπρόεδρο, προεδρεύοντα του τμήματος μείζονος συνθέσεως, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev (εισηγητή), C. Toader, D. Šváby και Κ. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, A. Rosas, E. Juhász, M. Safjan, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: I. Illéssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Οκτωβρίου 2015,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 15ης Οκτωβρίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Απόφαση

1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Ελληνική Δημοκρατία ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως την οποία εξέδωσε το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 16 Ιουλίου 2014 επί της υποθέσεως Ελλάδα κατά Επιτροπής (Τ-52/12, EU:T:2014:677, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση) και με την οποία απέρριψε την προσφυγή της νυν αναιρεσείουσας με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2012/157/ΕΕ της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις αντισταθμιστικές ενισχύσεις που καταβλήθηκαν από τον Οργανισμό Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ) κατά τα έτη 2008 και 2009 (ΕΕ L 78, σ. 21, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

2 Το σημείο 4.1 του προσωρινού κοινοτικού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης, με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, όπως προκύπτει από την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2008 (ΕΕ 2009, C 16, σ. 1, στο εξής ΠΚΠ), προβλέπει ότι:

«[...]

Λόγω της σοβαρότητας της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, καθώς και των επιπτώσεών της στη συνολική οικονομία των κρατών μελών, η Επιτροπή κρίνει ότι η χορήγηση ορισμένων κατηγοριών κρατικών ενισχύσεων, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, είναι δικαιολογημένη για την αντιμετώπιση των δυσχερειών αυτών και ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι οι ενισχύσεις αυτές [είναι συμβατές] με την [εσωτερική] αγορά κατά την έννοια του άρθρου [107], παράγραφος 3, στοιχείο β'[, ΣΛΕΕ].»

3 Κατά το σημείο 4.2.2, τρίτο εδάφιο, του ΠΚΠ:

«Η Επιτροπή θα θεωρήσει [τη σχετική] κρατική ενίσχυση συμβ[ατή] με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου [107], παράγραφος 3, στοιχείο β', [ΣΛΕΕ], εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

[...]

η) το καθεστώς ενισχύσεων δεν εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων [...]».

4 Κατά το σημείο 7 του ΠΚΠ:

«[...]

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης [ΕΕ 2002, C 119, σ. 22], η Επιτροπή, σε περίπτωση μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων, εφαρμόζει τα ακόλουθα:

α) την παρούσα ανακοίνωση, εάν η ενίσχυση χορηγήθηκε μετά τις 17 Δεκεμβρίου 2008·

β) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τις κατευθυντήριες γραμμές που ίσχυαν όταν χορηγήθηκε η ενίσχυση.

[...]»

5 Το ΠΚΠ τροποποιήθηκε με την ανακοίνωση της Επιτροπής που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 31η Οκτωβρίου 2009 (C 261, σ. 2, στο εξής: τροποποιηθέν ΠΚΠ). Κατά το σημείο 1 της ανακοινώσεως αυτής:

«[...]

Η δυνατότητα χορήγησης, βάσει του σημείου 4.2 [του ΠΚΠ], ενός [συμβατού] περιορισμένου ποσού ενίσχυσης δεν ισχύει για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων. Όμως, λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι γεωργοκτηνοτρόφοι αντιμετωπίζουν ολοένα αυξανόμενες πιστοληπτικές δυσκολίες.

[...] είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ένα χωριστό περιορισμένο ποσό [συμβατής] κρατικής ενίσχυσης για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων.»

6 Το σημείο 4.2.2, τρίτο εδάφιο, του τροποποιηθέντος ΠΚΠ ορίζει τα εξής:

«Η Επιτροπή θα θεωρήσει [τη σχετική] κρατική ενίσχυση [συμβατή] με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου [107], παράγραφος 3, στοιχείο β′, [ΣΛΕΕ], εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

[...]

η) [...] στις περιπτώσεις που οι ενισχύσεις χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων […] η επιδότηση σε μετρητά (ή το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης) δεν υπερβαίνει τις 15 000 [ευρώ] ανά επιχείρηση [...]».

7 Το τροποποιηθέν ΠΚΠ τέθηκε σε ισχύ στις 28 Οκτωβρίου 2009.

Το ελληνικό δίκαιο

8 Με τον νόμο 1790/1988, περί οργανώσεως και λειτουργίας Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων και άλλων διατάξεων (*ΦΕΚ* Α′ 134/20.6.1988, στο εξής: νόμος 1790/1988), συστάθηκε οργανισμός κοινής ωφελείας, υπό την επωνυμία «Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων» (ΕΛΓΑ). Ο ΕΛΓΑ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που ανήκει εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο και έχει ιδίως ως σκοπό την ασφάλιση της φυτικής και ζωικής παραγωγής και του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων όσον αφορά ζημίες οφειλόμενες σε φυσικούς κινδύνους.

9 Σύμφωνα με το άρθρο 3α του νόμου 1790/1988, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση διαφοράς, η ασφάλιση στον ΕΛΓΑ είναι υποχρεωτική και καλύπτει φυσικούς κινδύνους.

10 Κατά το άρθρο 5α, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση διαφοράς, επιβάλλεται ειδική ασφαλιστική εισφορά υπέρ του ΕΛΓΑ στους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων οι οποίοι υπάγονται στο συγκεκριμένο καθεστώς ασφαλίσεως. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«1. Στην ειδική ασφαλιστική εισφορά υπέρ του ΕΛΓΑ υπόκεινται τα εξής εγχωρίως παραγόμενα αγροτικά προϊόντα και υποπροϊόντα:

α) Φυτικής και ζωικής προέλευσης [...]

[...]

3. Η ειδική ασφαλιστική εισφορά ορίζεται σε ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) για τα προϊόντα φυτικής προέλευσης και σε ποσοστό μισό τοις εκατό (0,5%) για τα προϊόντα ζωικής [...] προέλευσης. Τα ποσοστά αυτά υπολογίζονται επί της αξίας των προϊόντων τούτων.

[...]

7. [...]η ειδική ασφαλιστική εισφορά αποδίδεται στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία από τους κατά νόμο υπόχρεους για την καταβολή της εισφοράς αυτής [...].

8. [...] Υπόχρεοι για την απόδοση της ειδικής ασφαλιστικής εισφοράς στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία είναι [...], εκείνοι, οι οποίοι [...] υποχρεούνται σε έκδοση τιμολογίων αγοράς ή πώλησης αγροτικών προϊόντων και υποπροϊόντων [...].

[...]

15. Σε περίπτωση αγοράς αγροτικών προϊόντων απευθείας από παραγωγό και καταβολής της αξίας τους σε αυτόν με εντολή πληρωμής από [τ]ράπεζα, η ειδική ασφαλιστική εισφορά παρακρατείται από την τράπεζα και αποδίδεται στον ΕΛΓΑ [...].

16. Τα έσοδα του ΕΛΓΑ από την ειδική ασφαλιστική εισφορά, που εισπράττονται από τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες, εισάγονται στον κρατικό προϋπολογισμό ως έσοδα του Δημοσίου και εμφανίζονται με ίδιο κωδικό αριθμό εσόδου. Τα έσοδα αυτά αποδίδονται στον ΕΛΓΑ μέσω του προϋπολογισμού του Υπουργείου Γεωργίας με την εγγραφή κατ' έτος ισόποσης πίστωσης, ύστερα από πρόταση του ΕΛΓΑ προς το Υπουργείο αυτό. Από τα ανωτέρω ποσά της ειδικής ασφαλιστικής εισφοράς, που εισπράττονται από τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες υπέρ του ΕΛΓΑ, παρακρατείται υπέρ του Δημοσίου ποσοστό δύο τοις εκατό (2 %) ως ποσοστό είσπραξης. Επίσης, από τα ποσά αυτά, που εισπράττονται από τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες με βάση τις δηλώσεις απόδοσης από τους υπόχρεους της ως άνω εισφοράς και τους λοιπούς τίτλους είσπραξης, παρακρατείται υπέρ του Δημοσίου ποσοστό τρία τοις εκατό (3 %) ως ποσοστό βεβαίωσης […]».

Ιστορικό της διαφοράς και προσβαλλόμενη απόφαση

11 Κατόπιν διαμαρτυριών, τον Ιανουάριο του 2009, μεγάλου αριθμού Ελλήνων παραγωγών γεωργικών προϊόντων, λόγω των ζημιών που είχαν υποστεί κατά το έτος 2008 εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών, η Ελληνική Δημοκρατία προέβλεψε, με την κοινή υπουργική απόφαση 262037 του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, της 30ής Ιανουαρίου 2009, περί κατ' εξαίρεση παροχής ασφαλιστικής καλύψεως, λόγω των ζημιών που προκλήθηκαν στη γεωργική παραγωγή (*ΦΕΚ* Β' 155/2.2.2009, στο εξής: κοινή υπουργική απόφαση), την κατ' εξαίρεση καταβολή από τον ΕΛΓΑ αντισταθμιστικών ενισχύσεων ύψους 425 εκατομμυρίων ευρώ στους παραγωγούς. Από την απόφαση αυτή προέκυπτε ότι η αναγκαία για την εφαρμογή της δαπάνη, η οποία θα επιβάρυνε τον προϋπολογισμό του ΕΛΓΑ, θα καλυπτόταν από δάνειο που επρόκειτο να συνάψει ο οργανισμός αυτός με τράπεζες, με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

12 Με επιστολή της 20ής Μαρτίου 2009, σε απάντηση αιτήματος της Επιτροπής για την παροχή στοιχείων, η Ελληνική Δημοκρατία ενημέρωσε το θεσμικό αυτό όργανο ότι ο ΕΛΓΑ είχε καταβάλει στους γεωργούς, κατά το έτος 2008, αποζημιώσεις ύψους 386 986 648 ευρώ, για ζημίες καλυπτόμενες από την ασφάλιση. Το ποσό αυτό προερχόταν εν μέρει από ασφαλιστικές εισφορές που είχαν καταβάλει οι παραγωγοί, συνολικού ύψους 88 353 000 ευρώ, και εν μέρει από τα έσοδα από δάνειο ύψους 444 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο είχε συνάψει ο ΕΛΓΑ με τράπεζα, με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, και το οποίο πρέπει να αποπληρωθεί εντός δεκαετίας.

13 Με απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2010 (ΕΕ C 72, σ. 12), η Επιτροπή κίνησε την επίσημη διαδικασία ελέγχου, βάσει του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, στο πλαίσιο της υποθέσεως C 3/10 (πρώην NN 39/09), σχετικά με αντισταθμιστικές πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ κατά τα έτη 2008 και 2009 (στο εξής: επίμαχες ενισχύσεις). Στις 7 Δεκεμβρίου 2011, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

14 Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

1. Οι αποζημιώσεις που καταβλήθηκαν από τον [ΕΛΓΑ] στους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων στη διάρκεια των ετών 2008 και 2009 συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.

2. Οι [αντισταθμιστικές] ενισχύσεις που χορηγήθηκαν το 2008 στο πλαίσιο του συστήματος ειδικής υποχρεωτικής ασφάλισης είναι [συμβατές] με την εσωτερική αγορά σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις ύψους 349 493 652,03 [ευρώ] τις οποίες χορήγησε ο ΕΛΓΑ στους παραγωγούς για την αντιστάθμιση ζημιών στη φυτική τους παραγωγή, καθώς και σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις για απώλειες στη φυτική παραγωγή που προξένησε η αρκούδα ύψους 91 500 [ευρώ] και σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις για διορθωτικές ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσιο των προαναφερομένων ενισχύσεων. Οι ενισχύσεις που αντιστοιχούν στο υπόλοιπο ποσό των αντισταθμιστικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν το 2008 στο πλαίσιο του συστήματος ειδικής υποχρεωτικής ασφάλισης είναι [ασύμβατες] με την εσωτερική αγορά.

3. Οι [αντισταθμιστικές] ενισχύσεις ύψους 27 614 905 [ευρώ] που χορηγήθηκαν το 2009 δυνάμει της [κοινής υπουργικής απόφασης] είναι [συμβατές] με την εσωτερική αγορά.

Οι [αντισταθμιστικές] ενισχύσεις ύψους 387 404 547 [ευρώ], που χορηγήθηκαν στους παραγωγούς σε ημερομηνίες προγενέστερες της 28ης Οκτωβρίου 2009, είναι [ασύμβατες] με την εσωτερική αγορά, με την επιφύλαξη των ενισχύσεων οι οποίες, κατά τον χρόνο χορήγησής τους, πληρούσαν όλους τους όρους που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1535/2007 [της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2007, για την εφαρμογή των άρθρων [107 ΣΛΕΕ και 108 ΣΛΕΕ] στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis) στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 337, σ. 35)].

Άρθρο 2

1. Η [Ελληνική Δημοκρατία] λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση, από τους δικαιούχους, των [ασύμβατων] ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 και που έχουν ήδη τεθεί στη διάθεσή τους παράνομα.

[...]»

Η ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

15 Η Ελληνική Δημοκρατία, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Φεβρουαρίου 2012, άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε αυθημερόν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, η Ελληνική Δημοκρατία υπέβαλε, βάσει των άρθρων 278 ΣΛΕΕ και 279 ΣΛΕΕ, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ζητώντας την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής. Με διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου, της 19ης Σεπτεμβρίου 2012, επί της υποθέσεως Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής (T-52/12 R, EU:T:2012:447) ανεστάλη η εκτέλεση της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον με την απόφαση αυτή υποχρεωνόταν η Ελληνική Δημοκρατία να προβεί στην ανάκτηση από τους δικαιούχους των μη συμβατών ποσών που διαλαμβάνονταν στο άρθρο 1 της ιδίας αυτής αποφάσεως.

16 Προς στήριξη του αιτήματός της ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Ελληνική Δημοκρατία προέβαλε επτά λόγους ακυρώσεως. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

17 Η Ελληνική Δημοκρατία, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Σεπτεμβρίου 2014, υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων δυνάμει των άρθρων 278 ΣΛΕΕ και 279 ΣΛΕΕ, ζητώντας ειδικότερα από το Δικαστήριο να αναστείλει την εκτέλεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως έως την έκδοση της αποφάσεως επί της αιτήσεως αναιρέσεως.

18 Η εν λόγω αίτηση ασφαλιστικών μέτρων απορρίφθηκε με διάταξη του αντιπροέδρου του Δικαστηρίου (υπόθεση Ελλάδα κατά Επιτροπής, C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418), για τον λόγο ότι δεν πληρούταν η προϋπόθεση περί fumus boni juris.

19 Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Μαρτίου 2015, η Ελληνική Δημοκρατία ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 16, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εκδικασθεί η υπόθεση από το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου. Το αίτημα αυτό έγινε δεκτό.

20 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Ελληνική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, καθώς και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

21 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως απαράδεκτη ή ως αβάσιμη, και

— να καταδικάσει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με την έννοια της κρατικής ενισχύσεως, την υποχρέωση αιτιολογήσεως και με παραμόρφωση αποδεικτικών στοιχείων

Επιχειρήματα των διαδίκων

22 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η Ελληνική Δημοκρατία προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ λόγω παραμορφώσεως και πεπλανημένου χαρακτηρισμού των πραγματικών περιστατικών, καθόσον έκρινε ότι αποτελούσαν κρατικούς πόρους οι υποχρεωτικές ασφαλιστικές εισφορές τις οποίες είχαν καταβάλει κατά τα έτη 2008 και 2009 οι αγρότες που έλαβαν αντισταθμιστικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε ο ΕΛΓΑ κατά τα έτη αυτά.

23 Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο στηριζόμενο στην απόφαση ΦΡΕΣΚΟΤ (C-355/00, EU:C:2003:298) αποφάνθηκε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις. Στη σκέψη 87 της αποφάσεως αυτής, όμως, το Δικαστήριο έκρινε, αντιθέτως, ότι δεν διέθετε, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, τα αναγκαία πραγματικά και νομικά στοιχεία για να αποφανθεί επί του χαρακτηρισμού ως κρατικών ενισχύσεων των χορηγούμενων από τον ΕΛΓΑ παροχών.

24 Δεύτερον, κακώς το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε ότι οι εισφορές που καταβάλλουν οι αγρότες αποτελούν ιδιωτικούς πόρους, επειδή, κατά το άρθρο 5α του νόμου 1790/1988, καταχωρίζονται λογιστικώς ως έσοδα του Δημοσίου. Η Ελληνική Δημοκρατία επισημαίνει ότι από το άρθρο αυτό προκύπτει ότι η ειδική ασφαλιστική εισφορά υπέρ του ΕΛΓΑ εισπραττόταν από το Δημόσιο ή από τράπεζες και εν συνεχεία αποδιδόταν στον ΕΛΓΑ.

25 Το γεγονός ότι ο νομοθέτης καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η εισπραττόμενη από το Δημόσιο ειδική ασφαλιστική εισφορά αποδίδεται στον ΕΛΓΑ δεν καθιστά την εισφορά αυτή κρατικό πόρο. Πράγματι, εάν γινόταν δεκτή η ερμηνεία αυτή, ο χαρακτηρισμός της εν λόγω εισφοράς ως ιδιωτικού ή κρατικού πόρου θα διαφοροποιούταν αναλόγως του τρόπου εισπράξεώς της, οπότε θα έπρεπε να γίνει διάκριση μεταξύ των εισφορών που εισπράττει το Δημόσιο και των εισφορών που εισπράττονται μέσω τραπεζών και αποδίδονται στον ΕΛΓΑ. Εξάλλου, αν το Δημόσιο εισέπραττε τους σχετικούς πόρους χωρίς να υποχρεούται να τους αποδίδει καθ' ολοκληρίαν, τότε δεν θα προέβλεπε, στο άρθρο 5α, παράγραφος 16, του νόμου 1790/1988, την είσπραξη προμήθειας.

26 Κατά συνέπεια, το Δημόσιο ή οι τράπεζες ενεργούν απλώς ως ενδιάμεσοι ή ακόμη ως επ' αμοιβή εισπράκτορες της ειδικής ασφαλιστικής εισφοράς. Η εισφορά αυτή αποτελεί, κατά την αναιρεσείουσα, αποκλειστικώς έσοδο του ΕΛΓΑ και δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δημοσίου, αλλά απλώς εισπράττεται από τραπεζικούς οργανισμούς και από το Δημόσιο προκειμένου να αποδοθεί στον ΕΛΓΑ, χωρίς ουδέποτε να τεθεί στη διάθεση της αρμόδιας αρχής.

27 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η Ελληνική Δημοκρατία προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως, παραλείποντας να απαντήσει στο επιχείρημα ότι οι ειδικές ασφαλιστικές εισφορές έπρεπε να έχουν αφαιρεθεί από το ποσό των προς ανάκτηση κρατικών ενισχύσεων διότι, λαμβανομένου υπόψη ότι είχαν καταβληθεί κατά τα έτη 2008 και 2009 από τους δικαιούχους των προβαλλομένων ενισχύσεων αγρότες, δεν πληρούν την προϋπόθεση περί υπάρξεως οικονομικού πλεονεκτήματος.

28 Επικουρικώς, η Ελληνική Δημοκρατία διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο εφήρμοσε την προϋπόθεση αυτή στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως κατά τρόπο εσφαλμένο, καθόσον, λόγω των εισφορών αυτών, η καταβολή των αντισταθμιστικών ενισχύσεων είχε περιορισμένο μόνο αποτέλεσμα επί του ανταγωνισμού, ενδεχομένως δε δεν είχε κανέναν αντίκτυπο επί αυτού. Με την εκτίμησή του, το Γενικό Δικαστήριο προέκρινε μάλιστα ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως αντίθετη προς την αρχή της απαγορεύσεως μεταρρυθμίσεως επί τα χείρω.

29 Η Επιτροπή αμφισβητεί τόσο το παραδεκτό του επιχειρήματος που αντλείται από παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών όσο και το βάσιμο των δύο σκελών του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

30 Ως προς το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, επισημαίνεται, πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά, ότι από το άρθρο 256, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας που του έχουν

υποβληθεί, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών (αποφάσεις General Motors κατά Επιτροπής, C-551/03 P, EU:C:2006:229, σκέψη 51, και ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής, C-352/09 P, EU:C:2011:191, σκέψη 179).

31 Ως εκ τούτου, η εκτίμηση περί των πραγματικών περιστατικών, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίσθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, δεν αποτελεί νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τέτοιο, στον έλεγχο του Δικαστηρίου (αποφάσεις Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, C-397/03 P, EU:C:2006:328, σκέψη 85, και ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής, C-352/09 P, EU:C:2011:191, σκέψη 180).

32 Οσάκις ο αναιρεσείων προβάλλει παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, οφείλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, του άρθρου 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να εκθέτει επακριβώς τα στοιχεία τα οποία διατείνεται ότι παραμόρφωσε το Γενικό Δικαστήριο και να καταδεικνύει τα σφάλματα αναλύσεως στα οποία υπέπεσε, κατά την εκτίμησή του, το Γενικό Δικαστήριο και τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του παραμόρφωση αυτή. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εξάλλου, η παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να απαιτείται εκ νέου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (αποφάσεις Lafarge κατά Επιτροπής, C-413/08 P, EU:C:2010:346, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και Αυστρία κατά Scheucher-Fleisch κ.λπ., C-47/10 P, EU:C:2011:698, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

33 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, στις σκέψεις 122 έως 128 και 130 έως 132 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ως εξής:

«122
Η Επιτροπή υπενθύμισε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει με την [...] απόφαση ΦΡΕΣΚΟΤ [(C-355/00, EU:C:2003:298)] ότι "η [επίμαχη] στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία [προέβλεπε] σαφώς ότι οι παροχές που χορηγεί ο ΕΛΓΑ χρηματοδοτούντα[ν] από κρατικούς πόρους και ότι καταλογίζοντα[ν] στο Δημόσιο κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση [...] Γαλλία κατά Επιτροπής, [C-482/99, EU:C:2002:294], σκέψη 24)" (αιτιολογική σκέψη 58).

123 Η Επιτροπή διαπίστωσε συναφώς ότι:

"[...] από το άρθρο 5α του νόμου 1790/1988 [...] και τις λοιπές ισχύουσες διατάξεις της ελληνικής ισχύουσας νομοθεσίας, προκύπτει ότι τα έσοδα του ΕΛΓΑ από την ειδική ασφαλιστική εισφορά εισπράττονται από την αρμόδια οικονομική υπηρεσία, εισάγονται στον κρατικό προϋπολογισμό ως έσοδα του Δημοσίου και αποδίδονται στον ΕΛΓΑ μέσω του προϋπολογισμού του Υπουργείου Γεωργίας (νυν Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων). Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι οι εν λόγω εισφορές καταχωρίζονται λογιστικά ως έσοδα του Δημοσίου αρκεί για να θεωρηθεί ότι οι παροχές που χορηγούνται από τον ΕΛΓΑ προέρχονται από κρατικούς πόρους" (αιτιολογική σκέψη 58).

124 Οι διαπιστώσεις αυτές, τις οποίες δεν αμφισβητεί η Ελληνική Δημοκρατία, αρκούν για να γίνει δεκτό ότι οι αντισταθμιστικές πληρωμές, κατά το μέρος τους που αντιστοιχεί σε εισφορές των αγροτών, αποτελούν κρατικούς πόρους και καταλογίζονται στο Δημόσιο.

125 Ως εκ τούτου, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ελληνική Δημοκρατία, το μέρος των πληρωμών που αντιστοιχεί στις εισφορές των αγροτών δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι προέρχεται από ιδιωτικούς πόρους. Επομένως, το γεγονός ότι μέρος των πληρωμών που καταβλήθηκαν το 2008

χρηματοδοτήθηκε από εισφορές των αγροτών δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να γίνει δεκτό ότι πρόκειται για κρατικές ενισχύσεις χρηματοδοτούμενες από πόρους που καταλογίζονται στο Δημόσιο.

126 Επιπλέον, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η Ελληνική Δημοκρατία, ο χαρακτηρισμός της κρατικής ενισχύσεως δεν αφορά τις εισφορές που κατέβαλαν οι αγρότες, αλλά τις πληρωμές του έτους 2008. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι στο πλαίσιο της εξετάσεως του πρώτου και του δευτέρου λόγου ακυρώσεως διαπιστώθηκε ότι ούτε ο αντισταθμιστικός χαρακτήρας των μέτρων ούτε το γεγονός ότι δικαιολογούνται από σκοπό κοινωνικής πολιτικής δεν αποκλείει το ενδεχόμενο οι πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ να χαρακτηρισθούν ως πλεονέκτημα.

127 Εξάλλου, η Ελληνική Δημοκρατία δέχεται ότι οι εισφορές που καταβάλλουν οι αγρότες δεν είναι ανάλογες του κινδύνου και ότι ενδέχεται ορισμένοι αγρότες να καταβάλλουν εισφορά χωρίς να απολαύουν των αντισταθμιστικών πληρωμών που καταβάλλει ο ΕΛΓΑ. Οι πληρωμές του έτους 2008 ήταν επομένως ανεξάρτητες των εισφορών που κατέβαλαν οι αγρότες και συνιστούσαν πλεονέκτημα το οποίο δεν θα είχε η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

128 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι ορθώς έκρινε η Επιτροπή ότι οι πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ το 2008 συνιστούσαν πλεονέκτημα χρηματοδοτούμενο από κρατικούς πόρους, μολονότι χρηματοδοτούνταν εν μέρει από τις εισφορές των αγροτών. Η Ελληνική Δημοκρατία δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη χαρακτηρίζοντας τις πληρωμές αυτές ως κρατικές ενισχύσεις.

[...]

130 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι οι αντισταθμιστικές πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ κατά το έτος 2009, συνολικού ύψους 415 019 452 ευρώ, πραγματοποιήθηκαν βάσει της κοινής υπουργικής αποφάσεως. Πρέπει να υπομνησθεί ότι η κοινή υπουργική απόφαση προέβλεπε την κατ' εξαίρεση χορήγηση αποζημιώσεων ύψους 425 εκατομμυρίων ευρώ, όσον αφορά ζημίες που επήλθαν το 2008 και ότι, για να καταβάλει τις αποζημιώσεις αυτές, ο ΕΛΓΑ θα εσύναπτε, με την εγγύηση του Δημοσίου, δάνειο με τράπεζα για το σύνολο του ποσού αυτού [...].

131 Ως εκ τούτου, ορθώς έκρινε η Επιτροπή ότι οι αντισταθμιστικές πληρωμές που καταβλήθηκαν το 2009 δεν είχαν χρηματοδοτηθεί από εισφορές καταβληθείσες βάσει του συστήματος υποχρεωτικής ασφαλίσεως στον ΕΛΓΑ [...].

132 Ως εκ τούτου, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ελληνική Δημοκρατία, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι μέρος των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν το 2009 χρηματοδοτήθηκαν εν μέρει από τις εισφορές τις οποίες κατέβαλαν οι αγρότες κατά το έτος 2009 βάσει του συστήματος υποχρεωτικής ασφαλίσεως.»

34 Λαμβανομένων υπόψη των ως άνω υπομνησθεισών εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου, το επιχείρημα που αντλείται από παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών πρέπει να απορριφθεί άνευ ετέρου, δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία, με τα επιχειρήματά της, δεν αποδεικνύει ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει προδήλως παραμόρφωση.

35 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη ως προς τον χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, αφού, καταρχάς, υπενθύμισε, στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο χαρακτηρισμός της κρατικής ενισχύσεως δεν αφορά τις ειδικές ασφαλιστικές εισφορές που κατέβαλαν οι αγρότες, αλλά τις αντισταθμιστικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε ο ΕΛΓΑ, εν συνεχεία διαπίστωσε, στη σκέψη 127 της ιδίας αποφάσεως, ότι οι πληρωμές του έτους 2008 ήταν ανεξάρτητες των εισφορών αυτών και, τέλος, επισήμανε, στις σκέψεις 130 έως 132 της εν λόγω αποφάσεως, ότι οι πληρωμές που καταβλήθηκαν το 2009 δεν είχαν χρηματοδοτηθεί από τις εισφορές, αλλά από δάνειο το οποίο

συνάφθηκε προς τούτο με τράπεζα, με την εγγύηση του Δημοσίου, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποφαινόμενο ότι οι πληρωμές αυτές συνιστούσαν πλεονέκτημα χρηματοδοτούμενο από κρατικούς πόρους.

36 Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ούτε λόγω του ότι στηρίχθηκε, στη σκέψη 122 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στη σκέψη 81 της αποφάσεως ΦΡΕΣΚΟΤ (C-355/00, EU:C:2003:298), δεδομένου ότι το Δικαστήριο είχε κρίνει, στην τελευταία αυτή σκέψη και σχετικά με προϊσχύσαν κείμενο του άρθρου 5α του νόμου 1790/1988, πλην όμως κατ' ουσίαν πανομοιότυπο του εφαρμοστέου στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, ότι η νομοθεσία αυτή «[προέβλεπε] σαφώς ότι οι παροχές που χορηγεί ο ΕΛΓΑ χρηματοδοτούντα[ν] από κρατικούς πόρους και ότι καταλογίζοντα[ν] στο Δημόσιο κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου».

37 Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι η Ελληνική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι οι ειδικές ασφαλιστικές εισφορές, καθόσον εισπράττονταν από τα τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες, εγγράφονταν στον κρατικό προϋπολογισμό.

38 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση αιτιολογήσεως των αποφάσεων, την οποία υπέχει το Γενικό Δικαστήριο από τα άρθρα 36 και 53, πρώτο εδάφιο του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν συνεπάγεται ότι το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να αναφέρεται διεξοδικά σε όλους κατά σειράν τους συλλογισμούς που διατύπωσαν ενώπιόν τους οι διάδικοι. Συνεπώς, η αιτιολογία μπορεί να είναι έμμεση, υπό τον όρο ότι παρέχει στους μεν ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να αντιληφθούν το σκεπτικό στο οποίο στηρίχθηκε το Γενικό Δικαστήριο, στο δε Δικαστήριο επαρκή στοιχεία για την άσκηση του εκ μέρους του αναιρετικού ελέγχου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση A2A κατά Επιτροπής, C-320/09 P, EU:C:2011:858, σκέψη 97).

39 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, αντιθέτως προς ό,τι διατεινόταν η Ελληνική Δημοκρατία, ο χαρακτηρισμός της κρατικής ενισχύσεως δεν αφορούσε τις εισφορές που κατέβαλαν οι αγρότες, αλλά τις πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ το 2008.

40 Επιπλέον, στην ίδια σκέψη 126, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε στις κρίσεις του στο πλαίσιο της εκ μέρους του εξετάσεως του πρώτου και του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που είχαν προβληθεί με την προσφυγή. Εξετάζοντας, όμως, τους λόγους αυτούς, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, «ότι το γεγονός ότι οι πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ το 2009 είχαν ως σκοπό την αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν στη γεωργική παραγωγή εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών δεν αποκλείει την ύπαρξη πλεονεκτήματος και τον χαρακτηρισμό τους ως κρατικών ενισχύσεων» και, στη σκέψη 102 της ιδίας αυτής αποφάσεως, «ότι, κατά πάγια νομολογία, μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό οσάκις περιορίζει τις επιβαρύνσεις της δικαιούχου επιχειρήσεως και ενισχύει με τον τρόπο αυτό τη θέση της έναντι άλλων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων».

41 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως.

42 Επιπλέον, αφού διαπίστωσε ότι οι πληρωμές αντισταθμιστικών ενισχύσεων που καταβλήθηκαν κατά τα έτη 2008 και 2009 ήταν ανεξάρτητες των εισφορών που κατέβαλαν οι αγρότες, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποφαινόμενο ότι οι πληρωμές αυτές συνιστούσαν πλεονέκτημα το οποίο δεν θα είχε η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες αγοράς και ότι, επομένως, είχαν επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.

43 Συγκεκριμένα, λαμβανομένου υπόψη ότι οι εισφορές που κατέβαλαν οι αγρότες ήταν ανεξάρτητες των αντισταθμιστικών ενισχύσεων τις οποίες οι ίδιοι εισέπραξαν, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι εισφορές αυτές αποτελούσαν ειδικές επιβαρύνσεις του πλεονεκτήματος που συνιστούσε, εν προκειμένω , η

χορήγηση των ενισχύσεων αυτών ούτε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις ήταν συμφυείς με την παροχή του πλεονεκτήματος αυτού. Επομένως, ορθώς κατά νόμον αποφάνθηκε το Γενικό Δικαστήριο ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή βασίμως δεν δέχθηκε, στο πλαίσιο του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, να προβεί σε συμψηφισμό του εν λόγω πλεονεκτήματος με τις ίδιες αυτές εισφορές (βλ., σχετικώς, απόφαση France Télécom κατά Επιτροπής, C-81/10 P, EU:C:2011:811, σκέψεις 43 και 48).

44 Ως εκ τούτου, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με την έννοια της κρατικής ενισχύσεως και την υποχρέωση αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

45 Η Ελληνική Δημοκρατία προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι απέρριψε τον πρώτο και τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προέβαλε με την προσφυγή της στηριζόμενο στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία χαρακτηρίζονται ως κρατικές ενισχύσεις οι παρεμβάσεις οι οποίες, ανεξαρτήτως μορφής, είτε δύνανται να ευνοούν άμεσα ή έμμεσα επιχειρήσεις είτε πρέπει να θεωρηθούν συνιστώσες οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο δεν θα είχε η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες αγοράς (απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Συγκεκριμένα, υιοθετώντας το σκεπτικό αυτό, το Γενικό Δικαστήριο παρέβλεψε ότι οι αρχές αυτές ισχύουν μόνον υπό κανονικές συνθήκες αγοράς και οικονομίας και όχι υπό τις εξαιρετικές περιστάσεις υπό τις οποίες τελούσε η ελληνική οικονομία κατά το έτος 2009.

46 Στο εξαιρετικό αυτό πλαίσιο, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε, κατά την Ελληνική Δημοκρατία, να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει διαφορετικά το άρθρο 107 ΣΛΕΕ και, ιδίως, να εκτιμήσει αν οι αντισταθμιστικές ενισχύσεις που καταβλήθηκαν στους Έλληνες αγρότες το 2009 παρείχαν πράγματι σε αυτούς πλεονέκτημα και τους έθεταν σε ευνοϊκότερη θέση στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

47 Συγκεκριμένα, καθόσον η ελληνική οικονομία αντιμετώπιζε, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, ένα σύνολο δημοσιονομικών μέτρων που στόχευαν στη σταθεροποίηση, όπως είναι η υπερφορολόγηση των αγροτών, η επιβολή έκτακτων εισφορών και εισφορών αλληλεγγύης, η αποσάθρωση του κράτους προνοίας, η αύξηση του φόρου προστιθεμένης αξίας, η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης και η μείωση των μισθών και των συντάξεων, το όποιο «οικονομικό πλεονέκτημα» παρείχε ενδεχομένως ο ΕΛΓΑ στους αγρότες θα εκμηδενιζόταν ευθύς εξαρχής.

48 Το Γενικό Δικαστήριο, όμως, παρέλειψε να εξετάσει αν, υπό τις εξαιρετικές αυτές περιστάσεις, ο χρηματοπιστωτικός αντίκτυπος των μέτρων που ελήφθησαν με την κοινή υπουργική απόφαση μπορούσε να επηρεάσει πράγματι το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και να απειλήσει με νόθευση τον ανταγωνισμό. Ειδικότερα, θα έπρεπε να προσδιορισθεί αν οι εξαιρετικές αυτές περιστάσεις μπορούσαν να μεταβάλουν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του καθεστώτος των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας οι οποίες στερούνται αισθητού αντίκτυπου στο εμπόριο και τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών.

49 Τέλος, η Ελληνική Δημοκρατία υποστηρίζει, επικουρικώς, ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει πλήρως τα επιχειρήματά της.

50 Η Επιτροπή αμφισβητεί τόσο το παραδεκτό όσο και το βάσιμο του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

51 Από τη δικογραφία στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας προκύπτει ότι η επιχειρηματολογία, την οποία προβάλλει η Ελληνική Δημοκρατία ενώπιον του Δικαστηρίου και η οποία αντλείται από το ότι η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την έννοια της κρατικής ενισχύσεως, η οποία υπομνήσθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, δεν μπορεί να τύχει εν προκειμένω εφαρμογής λόγω των εξαιρετικών οικονομικών συνθηκών υπό τις οποίες τελούσε η Ελληνική Δημοκρατία κατά το έτος 2009, δεν προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

52 Συγκεκριμένα, πρωτοδίκως, η Ελληνική Δημοκρατία προσήψε στην Επιτροπή ότι εξήγησε ανεπαρκώς στην προσβαλλόμενη απόφαση τους λόγους για τους οποίους η καταβολή αντισταθμιστικών πληρωμών παρέσχε στους οικείους αγρότες πλεονέκτημα όσον αφορά τον ανταγωνισμό το οποίο επηρέαζε το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και μπορούσε, ως εκ τούτου, να χαρακτηρισθεί ως κρατική ενίσχυση, παρά τη σοβαρή κρίση που αντιμετώπιζε η ελληνική οικονομία την εποχή εκείνη.

53 Προβάλλοντας, όμως, το επιχείρημα αυτό, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Ελληνική Δημοκρατία διατύπωσε αιτίαση διαφορετική εκείνης που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως.

54 Ως εκ τούτου, το επιχείρημα που αντλείται από ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, παραλείποντας να διαπιστώσει ότι οι πληρωμές αντισταθμιστικών ενισχύσεων, στο πλαίσιο της σοβαρής κρίσεως που αντιμετώπιζε η ελληνική οικονομία το 2009, δεν παρείχε στους οικείους αγρότες κάποιο πλεονέκτημα ως προς τον ανταγωνισμό ούτε επηρέαζε το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, έχει τον χαρακτήρα νέου επιχειρήματος.

55 Ως εκ τούτου, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, αν διάδικος είχε τη δυνατότητα να προβάλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρισμό που δεν είχε προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, τούτο θα συνεπαγόταν τη δυνατότητα των διαδίκων να υποβάλουν στην κρίση του Δικαστηρίου, του οποίου η αρμοδιότητα στην αναιρετική δίκη είναι περιορισμένη, διαφορά με περιεχόμενο ευρύτερο εκείνης που εκδίκασε το Γενικό Δικαστήριο (βλ., σχετικώς, αποφάσεις Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Alliance One International κ.λπ., C-628/10 P και C-14/11 P, EU:C:2012:479, σκέψη 111, και Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, C-58/12 P, EU:C:2013:770, σκέψη 35).

56 Ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός μόνο στο μέτρο που, με τον λόγο αυτό, η Ελληνική Δημοκρατία προσάπτει κατ' ουσίαν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εξέτασε την αιτίαση που αντλείται από ανεπαρκή αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως.

57 Συναφώς, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως, η υποχρέωση αιτιολογήσεως των αποφάσεων, την οποία υπέχει το Γενικό Δικαστήριο δεν συνεπάγεται ότι αυτό οφείλει να αναφέρεται διεξοδικά σε όλους κατά σειράν τους συλλογισμούς που διατύπωσαν οι διάδικοι. Συνεπώς, η αιτιολογία μπορεί να συνάγεται εμμέσως, υπό τον όρο να παρέχει στους μεν ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να αντιληφθούν το σκεπτικό στο οποίο στηρίχθηκε το Γενικό Δικαστήριο, στο δε Δικαστήριο επαρκή στοιχεία για την άσκηση του εκ μέρους του αναιρετικού ελέγχου (απόφαση Isdin κατά Bial-Portela, C-597/12 P, EU:C:2013:672, σκέψη 21).

58 Όπως, όμως, διαπιστώθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως παρέσχε στους διαδίκους, ιδίως δε στην Ελληνική Δημοκρατία, τη δυνατότητα να αντιληφθούν το σκεπτικό στο οποίο στηρίχθηκε το Γενικό Δικαστήριο για να διαπιστώσει την ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος δυνάμενου να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

59 Πρέπει να προστεθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο, εξετάζοντας την αιτίαση που αντλείται από ανεπαρκή αιτιολογία όσον αφορά την προϋπόθεση περί περιορισμού του ανταγωνισμού και επιπτώσεων στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, διευκρίνισε, στη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι «[η] οικονομική κρίση που πλήττει την Ένωση από το 2008 δεν συνιστά περίσταση δυνάμενη να θέσει εν αμφιβόλω το γεγονός ότι ο γεωργικός τομέας είναι εκτεθειμένος σε έντονο ανταγωνισμό εντός της Ένωσης» και ότι «[η] Επιτροπή θέσπισε εξάλλου ειδικούς κανόνες προκειμένου να επιτρέψει ορισμένες κρατικές ενισχύσεις κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσεως, ειδικότερα δε το [ΠΚΠ], το οποίο αποκλείει το ενδεχόμενο να κριθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά ενισχύσεις χορηγούμενες στο πλαίσιο του πρωτογενούς γεωργικού τομέα».

60 Ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με πεπλανημένη ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ και με την υποχρέωση αιτιολογήσεως

Επί του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με πεπλανημένη ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ

– Επιχειρήματα των διαδίκων

61 Η Ελληνική Δημοκρατία προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, καθόσον παρέλειψε να εξετάσει αν η Επιτροπή υπέπεσε, τουλάχιστον, σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως λόγω του ότι δεν δέχθηκε να εφαρμόσει τη διάταξη αυτή παρά τις σοβαρές διαταράξεις της ελληνικής οικονομίας.

62 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε, κατά την αναιρεσείουσα, τα επιχειρήματα περί εσφαλμένου περιορισμού, εκ μέρους της Επιτροπής, του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, δεδομένων των εξαιρετικών συνθηκών υπό τις οποίες τελούσε η ελληνική οικονομία κατά το έτος 2009 και οι οποίες διαφοροποιούνταν από εκείνες που λαμβάνει υπόψη το ΠΚΠ. Το Γενικό Δικαστήριο, στηριζόμενο στο τροποποιηθέν ΠΚΠ, δεν δέχθηκε να εφαρμόσει απευθείας τη διάταξη αυτή, μολονότι υπενθύμισε ότι το κύρος των ανακοινώσεων της Επιτροπής εξαρτάται από το αν αυτές είναι σύμφωνες με τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ.

63 Κατά την Επιτροπή, η Ελληνική Δημοκρατία επικαλείται εκπροθέσμως τις εξαιρετικές περιστάσεις της οικονομικής κρίσεως στην Ελλάδα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, οι οποίες δεν αποδείχθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να υποστηρίξει βασίμως ενώπιον του Δικαστηρίου ότι, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις αυτές, των οποίων δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη, το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να αποφανθεί κατά διαφορετικό τρόπο όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή αμφισβητεί επίσης το βάσιμο των επιχειρημάτων αυτών.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

64 Όσον αφορά το παραδεκτό του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου αναιρέσεως, από τη δικογραφία του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας προκύπτει ότι, προς στήριξη του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που είχε προβάλει με την προσφυγή της και με τον οποίο προσήπτε στην Επιτροπή κακή χρήση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει και πεπλανημένη ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, η Ελληνική Δημοκρατία προέβαλε αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα, κατά την άποψή της, να αποδείξουν, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη κατά το έτος 2009 σοβαρότατης διαταράξεως της ελληνικής οικονομίας συνολικά.

65 Κατά συνέπεια, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 32 και 34 των προτάσεών της, μολονότι από τις σκέψεις 185 έως 188 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, εξετάζοντας τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως που προβλήθηκε με την προσφυγή, το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί της υπάρξεως, κατά το έτος 2009, σοβαρότατης διαταράξεως της ελληνικής οικονομίας, η Ελληνική Δημοκρατία μπορεί να υποστηρίξει παραδεκτώς ενώπιον του Δικαστηρίου ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο απορρίπτοντας την επιχειρηματολογία της περί του ότι η διατάραξη αυτή δικαιολογούσε την εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως.

66 Επί της ουσίας, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 185 έως 188 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τα εξής:

«185
Όσον αφορά τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν με τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, επιβάλλεται να διαπιστωθεί ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ελληνική Δημοκρατία, η Επιτροπή έπρεπε να στηριχθεί στο [ΠΚΠ] κι όχι να εφαρμόσει απευθείας το άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ για να εκτιμήσει αν είναι συμβατές οι πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ το 2009 λόγω της οικονομικής κρίσεως που έπληττε την Ελλάδα.

186 Πράγματι, κατά τη νομολογία, θεσπίζοντας κανόνες συμπεριφοράς και αναγγέλλοντας, με τη δημοσίευσή τους, ότι θα τους εφαρμόζει εφεξής στις περιπτώσεις που αφορούν οι κανόνες αυτοί, η Επιτροπή αυτοπεριορίστηκε κατά την άσκηση της οικείας εξουσίας εκτιμήσεως και δεν μπορεί να αποκλίνει από τους κανόνες αυτούς, άλλως υπάρχει ενδεχόμενο να ακυρωθούν οι πράξεις της, λόγω παραβιάσεως γενικών αρχών του δικαίου, όπως είναι η ίση μεταχείριση ή η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (βλ. απόφαση Γερμανία κ.λπ. κατά Kronofrance, [C-75/05 P και C-80/05 P, EU:C:2008:482], σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και απόφαση […] Holland Malt κατά Επιτροπής, [C-464/09 P, EU:C:2010:733], σκέψη 46).

187 Επομένως, ειδικώς στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή δεσμεύεται από τα πλαίσια που καθορίζει και τις ανακοινώσεις που εκδίδει, εφόσον αυτές δεν αποκλίνουν από τους κανόνες της Συνθήκης (βλ. απόφαση Holland Malt κατά Επιτροπής, [C-464/09 P, EU:C:2010:733], σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

188 Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα της Ελληνικής Δημοκρατίας ότι, λόγω της σοβαρής διαταράξεως της ελληνικής οικονομίας εξαιτίας της οικονομικής κρίσεως που πλήττει την Ελλάδα από τα τέλη του 2008 και κατά το 2009, η Επιτροπή έπρεπε να κρίνει συμβατές τις πληρωμές που κατέβαλε ο ΕΛΓΑ το 2009 απευθείας βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ.»

67 Κατά το άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, «[δ]ύνανται να θεωρηθούν [συμβατές] με την εσωτερική αγορά […] οι ενισχύσεις για την […] άρση σοβαρής διαταρ[άξεως] της οικονομίας κράτους μέλους».

68 Όπως υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 159 έως 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή διαθέτει, για την εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, η άσκηση της οποίας συνεπάγεται σύνθετες εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως (αποφάσεις Γερμανία κ.λπ. κατά Kronofrance, C-75/05 P και C-80/05 P, EU:C:2008:482, σκέψη 59, και Banco Privado Português και Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, σκέψη 67).

69 Επιπλέον, όπως υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 186 και 187 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά πάγια νομολογία προκύπτει επίσης ότι, θεσπίζοντας κανόνες συμπεριφοράς και αναγγέλλοντας, με τη δημοσίευσή τους, ότι θα τους εφαρμόζει εφεξής στις περιπτώσεις που αφορούν οι κανόνες αυτοί, η Επιτροπή αυτοπεριορίζεται κατά την άσκηση της οικείας εξουσίας εκτιμήσεως και

δεν μπορεί, καταρχήν, να αποκλίνει από τους κανόνες αυτούς, άλλως υπάρχει ενδεχόμενο να ακυρωθούν οι πράξεις της, λόγω παραβιάσεως γενικών αρχών του δικαίου, όπως είναι η ίση μεταχείριση ή η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (αποφάσεις Holland Malt κατά Επιτροπής, C-464/09 P, EU:C:2010:733, σκέψη 46, και Banco Privado Português και Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, σκέψη 69).

70 Ωστόσο, ειδικώς στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή δεσμεύεται από τα πλαίσια που καθορίζει, εφόσον αυτά δεν αποκλίνουν από τους κανόνες της Συνθήκης ΛΕΕ, ιδίως δε από το άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ (βλ., σχετικώς, απόφαση Holland Malt κατά Επιτροπής, C-464/09 P, EU:C:2010:733, σκέψη 47), και εφόσον η εφαρμογή τους δεν παραβιάζει τις γενικές αρχές του δικαίου, όπως την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, ειδικότερα οσάκις εξαιρετικές περιστάσεις, διαφοροποιούμενες εκείνων που λαμβάνουν υπόψη τα πλαίσια αυτά, χαρακτηρίζουν συγκεκριμένο τομέα της οικονομίας κράτους μέλους.

71 Κατά συνέπεια, αφενός, η Επιτροπή δεν επιτρέπεται να παραβεί το άρθρο 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, καθορίζοντας πλαίσια κατά πλάνη περί το δίκαιο ή κατά πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, ούτε να παραιτηθεί, ως εκ του καθορισμού τέτοιων πλαισίων, από την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως που της παρέχεται βάσει της διατάξεως αυτής. Επομένως, οσάκις κατά την άσκηση αυτή καθορίζει πλαίσια αυτού του είδους, αυτά πρέπει να αποτελούν αντικείμενο διαρκούς ελέγχου προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη κάθε σημαντική εξέλιξη η οποία δεν καλύπτεται από τις πράξεις αυτές.

72 Αφετέρου, ο καθορισμός των πλαισίων αυτών δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωσή της να εξετάζει τις εξαιρετικές ειδικές συνθήκες τις οποίες επικαλείται κράτος μέλος, σε συγκεκριμένη περίπτωση, για να ζητήσει την απευθείας εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ, και να αιτιολογεί, ενδεχομένως, την άρνησή της να δεχθεί ένα τέτοιο αίτημα.

73 Δεν αμφισβητείται, εν προκειμένω, ότι, όσον αφορά ακριβώς το κατά πόσον επηρεάζεται ο πρωτογενής γεωργικός τομέας της Ένωσης από την οικονομική κρίση που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη, ιδίως δε η Ελληνική Δημοκρατία, η Επιτροπή άσκησε την εξουσία της εκτιμήσεως η οποία της παρέχεται βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ εκδίδοντας το ΠΚΠ και το τροποποιηθέν ΠΚΠ, δεδομένου ότι το πρώτο και το δεύτερο μνημονεύουν ρητώς τον τομέα αυτόν.

74 Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι, μολονότι η Ελληνική Δημοκρατία επικαλέσθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου την απευθείας εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, παρά την ύπαρξη των κανόνων συμπεριφοράς που θέτουν το ΠΚΠ και το τροποποιηθέν ΠΚΠ, εντούτοις δεν προέβαλε, προς στήριξη του αιτήματός της, το επιχείρημα ότι συντρέχουν εν προκειμένω εξαιρετικές ειδικές περιστάσεις στον οικείο πρωτογενή γεωργικό τομέα, όπως αυτές που μνημονεύονται στις σκέψεις 70 και 72 της παρούσας αποφάσεως,.

75 Συγκεκριμένα, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι τα στοιχεία που προέβαλε η Ελληνική Δημοκρατία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατέτειναν να αποδείξουν την ύπαρξη σοβαρής διαταράξεως της ελληνικής οικονομίας από το τέλος του έτους 2008 και κατά το έτος 2009, πλην όμως δεν μπορούσαν να αποδείξουν επαρκώς από νομικής απόψεως ότι η οικονομία αυτή αντιμετώπιζε εξαιρετικές ειδικές περιστάσεις, βάσει των οποίων η Επιτροπή θα έπρεπε, ενδεχομένως, να εκτιμήσει τις επίμαχες ενισχύσεις απευθείας με γνώμονα το άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β′, ΣΛΕΕ.

76 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους του τρίτου λόγου αναιρέσεως, σχετικά με την υποχρέωση αιτιολογήσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

77 Η Ελληνική Δημοκρατία προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέλειψε να αποφανθεί επί των επιχειρημάτων της ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ενείχε υπερβολή κατά το μέρος με το οποίο διέτασσε και την ανάκτηση των αντισταθμιστικών ενισχύσεων που συνιστούσαν αποζημιώσεις για την αποκατάσταση πραγματικών ζημιών. Επιπλέον, η κατάσταση του ελληνικού γεωργικού τομέα, ήδη εξαιρετικά δυσχερής κατά τον χρόνο καταβολής των αντισταθμιστικών ενισχύσεων, είχε επιδεινωθεί περαιτέρω κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

78 Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που διέτασσε την ανάκτηση των πληρωμών που είχαν καταβληθεί στους αγρότες, ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ και εκείνες του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [108 ΣΛΕΕ] (ΕΕ L 83, σ. 1).

79 Η Επιτροπή φρονεί ότι τα επιχειρήματα αυτά είναι εντελώς αόριστα, καθόσον δεν προσδιορίζουν επαρκώς την πρωτοδίκως προβληθείσα αιτίαση την οποία υποστηρίζεται ότι δεν εξέτασε το Γενικό Δικαστήριο, και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμα.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

80 Αφενός, όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε ενδελεχώς τόσο την αιτίαση περί προβαλλομένης παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας, η οποία προβλήθηκε στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου της προσφυγής, όσο και εκείνη που αφορά τον υπολογισμό του ύψους των προς ανάκτηση ενισχύσεων, η οποία προβλήθηκε στο πλαίσιο του έκτου λόγου της ιδίας αυτής προσφυγής.

81 Αφετέρου, η Ελληνική Δημοκρατία δεν προσδιορίζει με επαρκή ακρίβεια τις λοιπές αιτιάσεις που προέβαλε πρωτοδίκως και τις οποίες δεν εξέτασε το Γενικό Δικαστήριο.

82 Υπό τις συνθήκες αυτές, το δεύτερο σκέλος πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει αβάσιμο και εν μέρει απαράδεκτο.

83 Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως και, συνεπώς, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν ως εν μέρει απαράδεκτοι και ως εν μέρει αβάσιμοι και εν μέρει.

Επί των δικαστικών εξόδων

84 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των εξόδων.

85 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του ίδιου αυτού Κανονισμού, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου του 184, παράγραφος 1, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

86 Δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)